

Klasa: 612-04/20-01/20
Ur. broj: 474-02-20-1
Zagreb, 16. travnja 2020.

Predmet: Naputak za rad hrvatskih knjižnica, s posebnim osvrtom na rad narodnih i školskih knjižnica za vrijeme pandemije bolesti COVID-19

Poštovane kolegice i poštovani kolege, poštovane ravnateljice i poštovani ravnatelji knjižnica i ustanova s knjižnicama u sastavu, voditeljice i voditelji županijskih matičnih službi, knjižničarke i knjižničari,

s obzirom na otežane uvjete poslovanja knjižnica u uvjetima širenja zarazne bolesti COVID-19 te činjenicu da su knjižnice u Republici Hrvatskoj zatvorene za korisnike, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu kao središnja ustanova knjižničnoga sustava Republike Hrvatske i matična knjižnica za sve vrste knjižnica, priredila je kratak naputak o mogućnosti organiziranja rada knjižnica u Republici Hrvatskoj u trenutačnim okolnostima. U ovom kriznom vremenu važno je da knjižnice, a posebno narodne knjižnice kao ustanove u sustavu kulturne, osiguraju kontinuitet rada i, koliko god je moguće, ostanu dostupne korisnicima kao važna potpora zajednici. Stoga vas molimo da u dogovoru s osnivačima i u skladu s lokalnim prilikama uredite rad vaših ustanova kako bi se poslovanje knjižnica obavljalo na način koji je moguć za pojedinu knjižnicu, a fizička zatvorenost za korisnike ne bi značila obustavljanje svih poslovnih procesa. U ovom trenutku posebno naglašavamo potrebu nabave građe, provođenje pročišćavanja, revizije i otpisa gdje je god to moguće, vođenje statističkih podataka, obavljanja digitalnih poslova i usluga te ponude programa cjeloživotnog učenja.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu osmislila je model poslovanja u kriznim uvjetima koji se oslanja na *nužni rad u prostoru knjižnice* i *rad od kuće* sukladno utvrđenom planu rada za 2. kvartal 2020. godine i definiranim popisom poslova koje je moguće obavljati u radu od kuće.

- 1) Za manji dio djelatnika koji su nužni u prostoru knjižnice predviđen je rad uz posebne mjere zaštite (zaštitna oprema i preporučena udaljenost među djelatnicima), a podijeljeni su u dva tima i izmjenjuju se svakih dva tjedna.
- 2) Rad od kuće organiziran je kao *online* rad u sustavima ili na mreži, rad od kuće uz dogovoren drugi sadržaj rada te rad od kuće/pasivno dežurstvo bez trenutno konkretnog sadržaja rada (s uputom voditeljima odjela/odsjeka/poslovnih procesa da se takve djelatnike potiče na edukaciju i ponude *online* sadržaje za edukaciju).

Odluke i naputci o radu NSK dostupni su na mrežnoj stranici Knjižnice i ako je potrebno, mogu se prilagoditi i koristiti za organizaciju rada u ostalim knjižnicama, poglavito u narodnim knjižnicama u pojedinim županijama i prilikom dogovora s osnivačima o radu knjižnica.

Tijekom proteklog razdoblja rada knjižnica u kriznim uvjetima uočeni su različiti pozitivni primjeri organizacije rada knjižnica u pružanju usluga, usklađeni s poslanjima pojedinih vrsta knjižnica i lokalnim uvjetima, uzimajući u obzir da se značajan dio poslovanja može odvijati u uvjetima prilagođenim ovoj situaciji te da je potrebno održati kontinuitet u radu kako bi se u budućoj normalizaciji uvjeta života i rada nastavilo pružati kvalitetne usluge za korisnike:

- 1) Produžetak roka posudbe tiskanih knjiga s rokom trajanja koji treba usklađivati s preporukama Glavnog stožera.
- 2) Posudba knjiga sa sigurne udaljenosti s rokom posudbe do završetka pandemije koronavirusa.
- 3) Omogućavanje pristupa e-knjigama svim zainteresiranim građanima u županiji neovisno o tome jesu li učlanjeni u knjižnicu ili to nisu kao oblik promidžbe knjižnice i pridobivanja novih korisnika, kao i ponuda zbirke korisnih adresa na kojima se mogu čitati i /ili pruzimati e- knjige, otvoreni obrazovni i drugi sadržaji.
- 4) Organiziranje *online* rada koji uključuje uspostavu *online* usluga za djecu i odrasle koje su se prije pandemije koronavirusa odvijale u prostorima knjižnice, posebice onih usmjerenih na poticanje i promicanje čitanja: *online* predstavljanje novih naslova i čitanje odlomaka knjiga, *online* susreti s autorima koji čitaju svoja djela, *online* pričaonice za djecu i edukativne mrežne radionice iz različitih obrazovnih predmeta, obuhvaćajući učenje stranih jezika te kreativni kutak za djecu i mlade iz područja kreativnih industrija i umjetnosti.
- 5) Organiziranje kampanje s video priložima u kojima osobe iz javnog i političkog života i zainteresirani građani, čitaju omiljenu poeziju i kratke prozne tekstove, brinući se o autorskom pravu i srodnim pravima ili šalju poziv o važnosti ostajanja u svojim domovima, uz preporuku dobrog štiva radi promicanja kulture čitanja među građanima.
- 6) Izradbu novih digitalnih proizvoda – virtualnih izložbi, slagalica, bojanki i sl.
- 7) Pojačane aktivnosti knjižnica na društvenim mrežama, posebice narodnih, visokoškolskih i specijalnih knjižnica, uz poticanje korisnika na korištenje relevantnih izvora informacija, obuhvaćajući i one povezane sa širenjem koronavirusa.
- 8) Osiguravanje vidljivosti školskih knjižnica na mrežnim stranicama škola kako bi se djecu upućivalo na vrijedne i provjerene izvore i *online* komunikaciju izvan masovnih društvenih mreža.
- 9) Uključivanje stručnih suradnika – školskih knjižničara u virtualne zbornice i virtualne učionice te osiguravanje školskim knjižničarima administratorskih ovlasti za uređenje mrežnih stranica knjižnica.
- 10) Priprema i/ili provedba revizije i otpisa građe u onim sredinama gdje je to moguće organizirati s obzirom na mjere zaštite i socijalnu distancu.

Od redovnih poslova koje knjižnice mogu raditi u *online* okruženju mogu se izdvojiti:

- 1) nabava građe u skladu s dodijeljenim sredstvima za nabavu,
- 2) rad u informacijskim sustavima (katalog i digitalne zbirke) na unosu, pregledu i uređivanju podataka,
- 3) rad u Sustavu *online* statistike, obuhvaćajući pripremu izvješća o radu knjižnica te analizu rada knjižnica po županijama,
- 4) sudjelovanje u e-savjetovanjima o podzakonskim dokumentima iz knjižničarstva (pravilnicima i standardima),
- 5) pružanje stručno-savjetodavne pomoći knjižnicama na terenu,
- 6) priprema znanstveno-stručnih članaka,

- 7) recenziranje radova za časopise i zbornike,
- 8) priprema izlaganja za skupove koji su odgođeni ili su u planu za jesen 2020. godine i nadalje,
- 9) edukacija knjižničara putem *online* tečajeva (webinara) Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara (CSSU) i drugih korisnih domaćih i inozemnih *online* edukacijskih izvora i alata.

Upućujemo vas i na korištenje tematskog portala Hrvatskoga knjižničarskog društva *Knjižnice u doba COVID-19* (<http://covid19.hkdrustvo.hr>) koji je namijenjen svim vrstama knjižnica s ciljem da se na objedinjenom mjestu prikupljaju i objavljuju podatci o odgovoru knjižnica na ovu krizu. Posebno upućujemo knjižničare u potresu stradalih knjižnica na zagrebačkom području da u izravnoj komunikaciji s djelatnicima lokalne matične službe i matične službe NSK razmjenjuju podatke o štetama i dogovaraju mogući smještaj građe iz stradalih knjižnica u prostoru NSK, u skladu s protokolom koji je za ovu priliku izradio Odjel za zaštitu i pohranu Nacionalne i sveučilišne knjižnice.

Nadamo se da će vam primjeri Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te primjeri rada svih vrsta knjižnica biti korisni u planiranju i organizaciji rada u vašim knjižnicama tijekom 2. kvartala 2020. godine, u okvirima odgovornog i mogućeg modela poslovanja u lokalnim sredinama.

S poštovanjem,

Glavna ravnateljica

prof. dr. sc. Ivanka Striečević

Na znanje:

- Ministarstvo kulture RH, Uprava za arhive, knjižnice i muzeje, Služba za knjižničnu djelatnost
- Hrvatsko knjižnično vijeće

Napomena:

Ovaj naputak usvojen je na sjednici Hrvatskoga knjižničnog vijeća održanoj 16. travnja 2020.